

EU-csúcs Laekenben

Vida Krisztina

1. A belga elnökséget lezáró laeken-i Európai Tanács-ülés egyszerre tekinthető az integráció mélyítését és kibővítését is jelentősen előmozdító csúcserkeztetnek. Az euró küszöbön álló fizikai bevezetésével az EU történetének egyik leglátványosabb mélyülési lépését teszi meg, de emellett a maastrichti második és harmadik pillér megerősödésének, valamint a szociális kérdések további felértékelődésének is tanúi lehetünk az elnökségi következtetések alapján. A szeptember 11-i terroristaműveletek komoly lökést adtak az Unión belüli közös terrorellenes küzdelem megerősítésének: többek között sikerült megállapodni az uniós elfogatási parancsban, definiálták a terrorcselekmény fogalmát, és összeállítottak egy terroristákat és terrorszervezeteket tartalmazó listát. A harmadik pillér többi kérdésében is történt előrelépés, így a menekültügyi és bevándorlási politika, a hatékonyabb közös határelőirányítás és a rendőri együttműködés terén. Az európai kül- és védelmi politikát a Tizenötök most elsősorban a válságkezelés irányába fejlesztik tovább, és a közeljövőben Afganisztán stabilizálásában szeretnének részt venni. Ez utóbbi célra egyébként 352 millió eurós humanitárius segítségnyújtásról döntöttek a tagállamok.

2. Ami az Unió gazdasági-társadalmi helyzetét illeti, a jelenlegi stagnálás-visszaesés után 2002-re szerény mértékű növekedést jósolnak, ami pozitívan járulhat hozzá a Stabilitási és Növekedési Paktum által megkövetelt tagállami költségvetési konszolidációkhoz, és ahhoz a még Lisszabonban kitűzött célhoz, hogy az EU 2010-re a világ legdinamikusabb tudásalapú gazdasága legyen - teljes foglalkoztatás (70%-os aktivitási ráta) és magas szintű társadalmi kohézió mellett. A Tizenötök egyébként megerősítették az EU-szintű szociális párbeszédet (ezentúl minden évben a tavaszi Európai Tanács-ülés előtt tartanak háromoldalú "szociális csúcsot"), és elfogadták a 2002-re vonatkozó foglalkoztatáspolitikai ajánlásokat. A tudásra, illetve az innovációra épülő dinamikus európai gazdaságot szolgálhatja a közösségi szabadság bevezetése és a

6. kutatás-fejlesztési keretprogram elfogadása is.

3. Mindezek mellett a laeken-i csúcserkeztet két talán legfontosabb eredménye a kibővítés konkrét perspektívájának felvázolása és az EU jövőjéről szóló nyilatkozat elfogadása volt.

3.1. Az elnökségi következtetések értelmében a kibővítés "visszafordíthatatlan" folyamat, és az EU kész a csatlakozási tárgyalásokat 2002 végéig befejezni az arra felkészült országokkal. A cél - ahogy az már Göteborgban is elhangzott - az, hogy ezek az országok tagként vehessenek részt a 2004-es európai parlamenti választásokon. A dokumentum egyszerre erősíti meg az egyéni elbírálás elvét és jelenti ki, hogy ha a tárgyalások a jelenlegi ütemben haladnak, akkor 10 országnak van esélye a csatlakozási jegyzőkönyvek aláírására a jövő év végéig. Ezek Ciprus, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Szlovénia. Ez azt jelenti, hogy ezzel a tíz országgal lehet továbbra is a Nizzában elfogadott menetrend szerint haladni, míg Bulgária és Románia számára az Európai Tanács külön utiterv kidolgozását tartja szükségesnek. Ennek első eleme az, hogy 2002 folyamán minden tárgyalási fejezetet meg kívánjanak nyitni e két országgal. Törökország ismét udvarias elutasításban részesült: bár több kérdésben elismerték erőfeszítéseit, Ankarával egyelőre nem nyitják meg a tárgyalásokat.

A dokumentum rögzíti: a berlini csúcson elfogadott költségvetés értelmében megvan a kibővítés pénzügyi háttere. A 2002-től hat feltételezett új tagországnak szánt pénzek felgyűltek a közösségi kasszában, ami akár azt is lehetővé teszi, hogy az összesen (mintegy 47 milliárd euró) 2004-től tíz ország osztozzon. Ez annál is realitásosabb, mivel az eredeti tervek szerint Lengyelországot (a legnagyobb költségigényű új tagországot) eleve beszámították a 2002-2006-os időszakba, és a további négy ország (Szlovákia, Lettország, Litvánia és Málta) mérete miatt aligha okoz majd megrendülést az újraosztott közös költségvetésben.

3.2. A csúcsértekezleten elfogadott "Laeken-i Nyilatkozat az EU Jövőjéről" c. dokumentumban a tagállamok kijelentik: az európai integráció az elmúlt évtizedekben sikeres volt (tartós békét teremtett és az EU-t a világ egyik leggazdagabb régiójává tette). Mára azonban az EU válaszút elé érkezett. Az integráció az évezred elején olyan jelentős kihívásokkal néz szembe, mint "Európa egyesítése", az EU szerepének meghatározása a globalizálódott világban és az Unió demokratikusabbá, polgárközelivé tétele. Ez utóbbival összefüggésben az is fontos, hogy az Unió hatékonyan lépjen fel egy sor közös európai probléma leküzdésében (pl. belbiztonság, határokon átnyúló bűnözés, migráció-ellenőrzés, foglalkoztatás, a szegénység leküzdése, a társadalmi kohézió erősítése, a környezetvédelem és az élelmiszerbiztonság, továbbá a külügyek terén), de nem bürokratikus szuperállamként, hanem nyitott, demokratikus és áttekinthető szervezeti és döntéshozatali rendszerben. A Nyilatkozat a legfontosabb kihívásokat és reformterületeket kérdések formájában jeleníti meg. Hogyan lehetne az EU és a tagállamok közötti hatásköröket jobban, átláthatóbban és egyszerűbben megosztani, úgy, hogy mindez ne vezessen az Unió kompetenciáinak ellenőrizetlen kiterjedéséhez, de ne is törje meg az integráció lendületét? Hogyan lehetne leegyszerűsíteni az EU szabályozó eszközrendszerét a szubszidiaritás és az arányosság elvének tiszteletben tartásával? Hogyan lehetne növelni a közösségi intézmények legitimitását és hatékonyságát?

3.3. Mindezen kérdések, illetve az Unió jövője szempontjából minden egyéb fontos téma megvitatására – a várakozásoknak megfelelően – egy Konvent összehívásáról rendelkeztek a Tizenötök. A döntéselőkészítési, de nem döntéshozatali jogkörrel felruházott Konvent létszáma megközelíti majd egy kis ország parlamentjéét, hiszen a Tizenötök egy kormány- és két parlamenti képviselője mellett a 12 tagjelölt ország is hasonló összetételben vehet részt munkájában. Az Európai Parlament 16, a Bizottság 2 taggal lesz jelen, míg a Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint az európai szociális partnerek 3-3, a Régiók Bizottsága 6 képviselőt küldhet a Konventbe megfigyelőként, és az európai ombudsmant is meghívják a tanácskozássra. A Konvent a tervek szerint egy évig fog működni. Feladata az EU jövőjével kapcsolatos kérdésekre adható válaszok megfogalmazása és a tagállamok elé terjesztése lesz. Az utóbbiak majd egy újabb kormányközi konferencia keretében hoznak végső döntést. A Konvent elnöke a francia ex-kormányfő, Valéry Giscard d'Estaing lett, aki nyitott a reformokra, bár köztudottan nem föderáció-párti. A két alelnök az olasz Giuliano Amato és a belga Jean-Luc Dehaene.

4. Magyar szempontból az alábbi összegzés adható:

- * A csatlakozási tárgyalások következetes továbbvitele, esetleg gyorsítása politikai támogatást kapott. Nem feledhető azonban, hogy a hátralévő fejezetek lesznek a legkritikusabbak, miután pénzről, pontosabban a pénzek újraelosztásáról szólnak.
- * Laeken megerősíti a 2004. évi csatlakozás lehetőségét mindazon országok számára, amelyek 2002 végéig le tudják zárni a tárgyalásokat, továbbra is megfelelnek a koppenhágai kritériumoknak, és az EU-jogszabályok és intézményi keretek hatékony alkalmazására képesek.
- * A csúcsértekezlet elvetette a francia külügyminiszter korábbi megfontolását, miszerint nem 10, hanem 12 országgal is bővíülhetne egyszerre az Unió. Ugyanakkor továbbra sem foglalt egyértelműen állást abban a kérdésben, hogy nagy- vagy kics csoportos bővítésre kerüljön-e sor.
- * Végül pozitívként értékelhető, hogy Magyarország is részt vesz a Konvent munkájában. Ez azt is jelenti, hogy a jövőben már nemcsak a csatlakozási tárgyalások mielőbbi sikeres lezárására és a belső felkészülés továbbra is számos aktuális feladatának végrehajtására kell összpontosítanunk, hanem ki kell dolgoznunk az EU jövője szempontjából kulcsfontosságú területekre irányuló magyar stratégiát is. Nyomatékosan fel kell hívni a figyelmet arra, hogy immár tőlünk is függ, milyen európai integrációba lép be Magyarország, és – még inkább – milyen integrációs keretek között teljesedik ki Magyarország EU-tagsága a belépést követő 5-10 évben.

* * * * *